
Preporuka CM/Rec(2021)4 Komiteta ministara državama članicama o objavljivanju i diseminaciji Evropske konvencije o ljudskim pravima, praksi Evropskog suda za ljudska prava i drugih relevantnih tekstova

(Usvojio Komitet ministara 22. septembra 2021. godine na 1412.
sastanku zamjenika ministara)

Komitet ministara Savjeta Evrope, pod uslovima propisanim članom 15.b Statuta Savjeta Evrope,

podsjecajući na suštinsku ulogu sistema Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (ETS br. 5 „Konvencija“) u efikasnoj zaštiti ljudskih prava, vladavine prava i demokratije u Evropi;

podsjecajući na obavezu država članica na osnovu člana 1 Konvencije da obezbijedi prava i slobode sadržane u Konvenciji svakom u okviru svoje nadležnosti;

smatrajući da je znanje o konvencijskom sistemu uslov *sine qua non* za njenu održivost i djelotvornost, jer olakšava implementaciju Konvencije na nacionalnom nivou kroz omogućavanje usaglašenosti nacionalnih odluka sa Konvencijom, sprječavajući povrede Konvencije, kao i izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava („Sud“) i, stoga, zahtijeva kontinuirano angažovanje i posvećenost država članica u cilju promovisanja i jačanja takvog znanja;

nadovezujući se na Briselsku deklaraciju od 27. marta 2015. godine koja poziva države članice da promovišu dostupnost presuda Suda, akcionih planova i izvještaja, kao i odluka i rezolucija Komiteta ministara, razvojem publikacija i njihovom diseminacijom zainteresovanim stranama, kao i da ih uključe u dalji postupak izvršenja presuda na domaćem nivou; kao i prevodom ili pregledom relevantnih dokumenata, uključujući značajne presude Suda;

nadovezujući se na Deklaraciju iz Kopenhagena od 13. aprila 2018. godine u kojoj su države članice pozvane da, kao dio njihove odgovornosti, implementiraju i sprovode Konvenciju na nacionalnom nivou, da promovišu prevod prakse Suda i pravnih materijala na relevantne jezike što doprinosi širem razumijevanju konvencijskih načela i standarda;

podsjecajući na odluku Komiteta ministara „Obezbeđivanje dugoročne djelotvornosti sistema Evropske konvencije o ljudskim pravima“ koja je donijeta 4. novembra 2020. godine, koja obezbjeđuje kontinuiranu djelotvornost konvencijskog sistema i poziva države članice, *inter alia*, da se obavežu presudama Suda koje su donijete protiv njih, da obezbijede promociju i djelotvornu implementaciju Konvencije, kao i da prevedu i izvrše diseminaciju prakse Suda na nacionalnom nivou;

podsjecajući na Preporuku Rec(2002)13 Komiteta ministara državama članicama o objavljivanju i diseminaciji Evropske konvencije o ljudskim pravima i prakse Evropskog suda za ljudska prava u državama članicama i pozdravljajući rad koji su preduzele države članice do sada na implementiranju ove preporuke;

uzimajući u obzir da, od usvajanja Preporuke Rec(2002)13, Konvencija postala integralni dio domaćeg pravnog poretka u svim državama članicama i broj i raznolikost predmeta o kojima se odlučivalo pred Sudom značajno porastao skupa sa brojem nadležnih organa na koje se odnosi, bilo na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou;

naglašavajući potrebu da države članice preduzmu radnje u cilju implementacije Konvencije na nacionalnom nivou da se uzmu u obzir razvoji konvencijskog sistema tokom decenije reformi tokom Interlakenskog procesa kao i povećan broj tekstova koji su relevantni za konvencijski sistem;

imajući u vidu trenutnu različitost prakse u državama članicama u odnosu na prevod i diseminaciju prakse Suda i potrebu u nekoliko država članica za vodičem o glavnim principima tih prevoda i diseminaciju tako da praksa može biti efektivno poznata i da ih relevantni nacionalni organi mogu primijeniti;

priznajući centralni doprinos HUDOC baze podataka u obezbjeđivanju kontinuirane efikasnosti konvencijskog sistema kao i izazove sa kojima se suočavaju nacionalni organi i ostali činioци koji nemaju pristup ovim sistemima ili ne znaju zvanične jezike Savjeta Evrope;

priznajući značajne mogućnosti koje razvoj informacionih i komunikacionih tehnoloških razvoja nudi u promovisanju unaprijeđenog znanja o konvencijskom sistemu na nacionalnom nivou;

ističući potrebu da se angažuju nacionalne institucije koje se bave ljudskim pravima (NILJP), institucije Ombudsmana, tijela za ravnopravnost i druge strukture koje se bave ljudskim pravima u implementaciju Konvencije, kao i organizacije građanskog društva u promovisanju znanja o konvencijskom sistemu na nacionalnom nivou;

naglašavajući značaj jačanja podrške Savjeta Evrope državama članicama u implementaciji Konvencije na nacionalnom nivou, uključujući podršku kroz projekte saradnje kao što je HELP program;

uzimajući u obzir različite tradicije i prakse u državama članicama u vezi sa objavljivanjem i diseminacijom tekstova koji su relevantni za konvencijski sistem;

smatrajući da Sud u svojoj politici objavljivanja presuda i odluka već obezbjeđuje zaštitu ličnih podataka,

preporučuje da Vlade država članica:

i. obezbijede adekvatna sredstva i radnje da tekstovi relevantni za konvencijski sistem budu dostupni, konkretno, da njihovo objavljivanje i diseminacija budu u skladu sa principima navedenim u prilogu ove Preporuke kojom se zamjenjuje Preporuka Rec(2002)13;

ii. obezbijede adekvatnim sredstvima i postupcima široku diseminaciju ove preporuke relevantnim nadležnim organima i zainteresovanim stranama.

Prilog Preporuci CM/Rec(2021)4

Komiteta ministara država članica o objavljivanju i diseminaciji Evropske konvencije o ljudskim pravima, prakse Evropskog suda za ljudska prava i ostalih relevantnih tekstova

1. Osnovni principi koji regulišu publikaciju i diseminaciju

1.1. Države članice treba da obezbijede objavljivanje i diseminaciju Evropske konvencije o ljudskim pravima („Konvencija“), prakse Evropskog suda za ljudska prava („Sud“) i ostalih relevantnih tekstova na jezik(e) konkretne države članice.

1.2. Države članice treba da obezbijede da tekst Konvencije i Protokola uz nju budu objavljeni u cjelosti.

1.3. Države članice treba takođe da obezbijede da praksa Suda u kojoj je konkretna država članica strana, budu blagovremeno objavljene i izvršena njihova diseminacija bilo u potpunosti ili, kada je to opravdano nacionalnim kontekstom, u obliku izvoda ili pregleda koji tačno prikazuje originalni tekst i sadrži reference koje na njega upućuju (npr. upotrebom linkova).

1.4. Države članice, uzimajući u obzir različitost njihovih nacionalnih situacija, treba da olakšaju pristup tekstovima gore navedenim nacionalnim organima odgovornim za implementaciju Konvencije, konkretno sudijama, javnim tužiocima, službenicima za sprovođenje zakona, upravi zatvorskih ustanova, društvenim organima, nacionalnim institucijama koje se bave zaštitom ljudskih prava (NILJP)¹ i, po potrebi, drugim strukturama i institucijama, uzimajući u obzir njihova polja nadležnosti i odgovornosti.

1.5. Države članice treba da obezbijede objavljivanje i diseminaciju prakse Suda u kojoj konkretna država nije strana kad god smatra da ovo može da doprinese rješavanju kompleksnih ili strukturnih domaćih problema ili je na drugi način relevantna za predstavku, u okviru svoje nadležnosti, Konvencije i Protokola uz nju. Kada potpun prevod te prakse nije neophodan u nacionalnom kontekstu, treba obezbijediti izvode ili preglede koji tačno reflektuju originalni tekst i sadrže reference koje na njega upućuju (npr. upotrebom linkova).

1.6. Države članice treba da obezbijede da sve presude i odluke Suda koje se trebaju izvršiti u odnosu na njih budu uredno i blagovremeno diseminirane svim relevantnim akterima u postupku izvršenja. Treba da osiguraju da ti isti akteri budu blagovremeno obaviješteni, u odgovarajućoj formi, o odlukama i rezolucijama Komiteta ministara u kontekstu izvršenja presuda Suda, kao i o akcionim planovima koje podnosi ta država članica. Države članice takođe treba da objave tekstove Komiteta ministara i akcione planove u formi koju smatraju odgovarajućom.

1.7. Države članice trebaju, koliko je to moguće, objave i izvrše diseminaciju sljedećih tekstova:

- preporuke Komiteta ministara državama članicama u vezi sprječavanja povreda Konvencije i efikasnog izvršenja presuda Suda, naročito Preporuke CM/Rec(2010)3 o djelotvornim pravnim lijekovima za prekomjernu dužinu trajanja postupka; Preporuke CM/Rec(2008)2 o djelotvornim sredstvima koja treba implementirati na domaćem nivou za ubrzanje izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava; Preporuke Rec(2004)6 o poboljšanju domaćih pravnih lijekova; Preporuke Rec(2000)2 o ponovnom ispitivanju ili ponovnom otvaranju određenih predmeta na domaćem nivou nakon presude Evropskog suda za ljudska prava;

- Poslovnik Suda i praktična uputstva koja donese predsjednik Suda kao i Pravilnik Komiteta ministara za nadzor izvršenja presuda Suda o uslovima prijateljskih poravnanja i uputstva koja se odnose na metode rada Komiteta ministara.

1.8. Države članice treba da procijene potrebu i održivost objavljivanja i diseminacije ostalih tekstova, konkretno:

- materijala koje je elaborirao registar Suda o praksi ili po članovima Konvencije ili po temama kao i materijala i vodiča elaboriranih od strane Odjeljenja Savjeta Evrope za izvršenje presuda u odnosu na pitanje izvršenja;

¹ Preporuka CM/Rec(2021)1 Komiteta ministara državama članicama o razvoju i jačanju djelotvornih, pluralističkih i nezavisnih nacionalnih institucija za ljudska prava.

- preporuka Komiteta ministara državama članicama koje se odnose na zaštitu i promovisanje prava i sloboda navedenih u Konvenciji u različitim oblastima kad god je to relevantno za jačanje implementacije Konvencije u konkretnim državama članicama i, konkretno kada to doprinosi rješavanju kompleksnih ili strukturnih problema na domaćem nivou;
- preporuke i rezolucije i prateće izvještaje Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, izvještaje nadzornih i savjetodavnih organa Savjeta Evrope i Komesara za ljudska prava, kad god su ti izvještaji donijeti u odnosu na konkretnu državu članicu, kao i tematske izvještaje, analize, komentare ili materijale koje objave nadzorni i savjetodavni organi Savjeta Evrope, kad god je to relevantno za jačanje implementacije Konvencije u konkretnim državama članicama i, konkretno kada to doprinosi rješavanju kompleksnih ili strukturnih problema na domaćem nivou.

Na osnovu ove procjene, države članice treba da identifikuju i daju prioritete konkretnim tekstovima, uzimajući u obzir potrebu nadležnih organa na nacionalnom nivou da budu upoznati sa drugim tekstovima relevantnim za konvencijski sistem. Kada je to odgovarajuće, ova procjena treba da bude izvršena u konsultaciji i saradnji sa relevantnim zainteresovanim stranama uključujući NILJP, organizacije iz građanskog društva, akademije i udruženja pravnika praktičara, naročito advokatske komore.

2. Sredstva za objavljivanje i diseminaciju

- 2.1. Države članice treba da obezbijede da tekstovi navedeni u tačkama 1.2. i 1.3. i, kad god je primjenjivo, ostali tekstovi gore navedeni, budu dostupni u elektronskom i/ili štampanom obliku bez ograničenja uzimajući u obzir odredbe Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom.
- 2.2. Pristup tekstovima u elektronskoj formi i onima navedenim u tački 1.2. u štampanoj formi, treba da budu besplatno dostupni. Licu koje traži pristup štampanoj formi drugih tekstova se može naplatiti naknada koja treba da bude razumna i ne smije prelaziti stvarne troškove reprodukcije i dostave dokumenata.
- 2.3. Kada su publikacija i diseminacija tekstova realizovane primarno u elektronskoj formi, države članice treba da olakšaju pristup ovim tekstovima licima koja ne mogu da priušte sebi elektronska sredstva, na primjer obezbjeđujući im pristup dokumentima u štampanoj formi.
- 2.4. Države članice treba, kada je to odgovarajuće, da podrže redovno izdavanje udžbenika i drugih publikacija, u štampanoj i/ili elektronskoj formi, olakšavajući na taj način širenje znanja o konvencijskom sistemu i praksi Suda.
- 2.5. Države članice treba da razmotre ohrabrivanje određivanja kontakt osobe u pravosuđu, uz puno poštovanje nezavisnosti, javne administracije, izvršnih organa i pravnih profesija, kako bi olakšali pristup i saradnju prilikom diseminacije Konvencije, prakse Suda i ostalih tekstova prevedenih u skladu sa ovom preporukom.

3. Koordinacija i saradnja

- 3.1. Države članice treba da razmotre mogućnost saradnje u cilju objavljivanja kompilacija, u štampanom ili elektronskom obliku, uključujući baze podataka, presuda i odluka Suda koje su dostupne na jezicima koji nijesu zvanični jezici Savjeta Evrope.
- 3.2. Države članice treba da razmotre proaktivnu i redovnu saradnju sa relevantnim zainteresovanim stranama pomenutim u tački 1.8. i, kada god je to odgovarajuće, sa akterima privatnog sektora, radi pokretanja ili koordinacije inicijativa i aktivnosti u cilju prevođenja, objavljivanja i diseminacije tekstova gore navedenih, težeći unaprjeđenju efikasnosti i sinergiji u raspodjeli finansijskih sredstava i međusobno dopunjujući ead jedni drugih.
- 3.3. Države članice, kada je to odgovarajuće, treba da promovišu dijaloge među zainteresovanim stranama i sastanke između nadležnih organa na nacionalnom nivou i, kada je to odgovarajuće, ostalim akterima, u vezi sa temama i pitanjima od značaja u nacionalnom kontekstu koja se obrađuju u tekstovima koji su objavljeni i distribuirani, u cilju olakšanja njihovog razumijevanja i implementacije od strane nacionalnih organa.

4. Kvalitet prevoda

4.1. Države članice treba da obezbijede da njihove prevode na jezik(e) njihove države izvrše profesionalci ili na osnovu pouzdanih elektronskih metoda.

5. Resursi Savjeta Evrope

5.1. U cilju implementacije ove preporuke, države članice treba da promovišu i olakšaju efikasan pristup resursima koje je omogućio Savjet Evrope, kao što su HUDOC baza podataka, HELP program kao i javno dostupni djelovi veb stranica o različitim organima i službama Savjeta Evrope.

5.2. Države članice treba da, kad god je to potrebno, obrate posebnu pažnju na pronalaženje i potpunu upotrebu pomoći koju mogu pružiti regionalni programi ili programi saradnje Savjeta Evrope kada je u pitanju implementacija ove preporuke i sprovođenje obuke relevantnih nacionalnih organa o konvencijskom sistemu.